

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Praxis Episcopalis

Piasecki, Paweł

Coloniae Agrippinae, 1620

Quæ præcipuè videnda, & perquirenda in Visitatione Materiali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61608)

teris patentibus datis Mediolani die, &c. patet, accessit ad Ecclesiam Praposituralem, Collegiatam, ac Parochialem S. N. caput plebis, qua alius visitata fuit per prafatum Reuerendissimum D. Archiepiscopum die &c. & per R. D. N. die &c. vt ex ipsis visitationibus in Archiuo Archiepiscopali existentibus patet: in qua quidem Ecclesia prafatus R. D. Visitator fuit ab infra scriptis R. R. D. Praposito, & Canonicis reuerenter receptus, & facta oratione D. O. M. genibus flexis ante altare maius, in Sacristiam pro Missa preparatione accessit, interim, vt ipsius sacul-

tas, & auctoritas ad omnium notitiam facilius deueniret, & ne quis huius rei ignorantiam pretendere posset, eius litera patentes per me Notarium infra scriptum, mandato & iussu ipsius D. Visitatoris alta voce ibidem lecta, & publicata fuerunt, presentibus R. R. D. Praposito, Canonicis, & alijs pluribus de Clero, & Populo: & Missa de spiritu Sancto celebrata, & concione habita, accessit ad visitandum sanctissimum Eucharistia Sacramentum: circa quod inquisiuit, mihi, scribendum mandauit, vt infra.

CAPVT III.

Quæ præcipuè videnda, ac perquirenda in Visitatione materiali, & à Notario scribenda.

Sanctissimæ Eucharistia Sacramentū.	An assiduè afferretur, & vbi.	Hæc & alia inferius scripta separatim à Rectore perquirenda.	minica, & quomodo eundo, & redeūdo. Expositio quando, & quare fiat. Et quomodo reponatur. An custodia in hebdomada Sancta ad præscriptum Conc. 6. vbi, quomodo, & cuius expensis. An honorificè, & deuotè ad ægrotos deferatur. An etiam tempore Paschatis ad alios domi detentos.					
	An in hostia magna, vel in particulis.							
	Quot reperiantur particula.							
	Quando renouetur Sacramentum.							
	Quando hostiæ, & particula.							
	Pixidis purgatio, quando & quomodo fiat.							
	A quo conficiantur hostiæ, & particula, & cuius expensis comparentur.							
	Vbi, & qualiter afferuentur.							
An processio fiat tertia qualibet do-			<table border="0"> <tr> <td rowspan="2" style="vertical-align: middle; padding-right: 5px;">Tabernaculū</td> <td style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; padding: 2px;">Quale videlicet, quæ materia, & quæ forma, & quis ornatus, & an serico introuestitum.</td> </tr> <tr> <td style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; padding: 2px;">An in summitate imago Christi resurgentis, vel pectus vulneratum exhibentis, vel Crux parua quæ amoueri non possit.</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; padding: 2px;">Ostiolum eius quale, in qua parte</td> </tr> </table>	Tabernaculū	Quale videlicet, quæ materia, & quæ forma, & quis ornatus, & an serico introuestitum.	An in summitate imago Christi resurgentis, vel pectus vulneratum exhibentis, vel Crux parua quæ amoueri non possit.		Ostiolum eius quale, in qua parte
Tabernaculū	Quale videlicet, quæ materia, & quæ forma, & quis ornatus, & an serico introuestitum.							
	An in summitate imago Christi resurgentis, vel pectus vulneratum exhibentis, vel Crux parua quæ amoueri non possit.							
	Ostiolum eius quale, in qua parte							

Tabernaculū } parte, quomodo munitum, & an facile aperiatur.

Clavis qualis: An ab alijs feiuncta, & quomodo custodia- tur, & an plures, vbi plures sunt Parochi.

Vbi, & quomodo colloca- tum, & an firmiter hæreat.

An, & quomodo tectum: an sit integumentum, quod bal- dachinum appellatur, an co- nopeum, & quale.

An in ipso, vel sub ipso ali- quid aliud retineatur.

An sit benedictum, à quo, & quando.

An iugiter è regione arde- at lampas, vel cereus, & cuius expensis.

An lumen oleo oliuarum nutriatur.

Lāpas } Quot lampades ardeāt die- bus festis, & solemnioribus, & quot cerei.

An lampas ex aurichalco sit.

An ex alia materia, & an ni- tida sit.

An singulis hebdomadis ex- purgetur, & à quo.

An in lampade aliquid cu- riosum immisceatur.

An lampadariū sit, & quale.

Tabernaculum gestatorium, pixides, & alia sint, prout in indice eorum, quæ ad vsum, & ad administrationem san- ctissimi Eucharistiæ Sacramenti perti- nent.

Vbi, & quomodo asseruentur.

Vascula } qualia.
Armara }
Vela. }

Expositio, & ostensio, quan-

do, & quomodo fiat.

Claues quot, & quales, & penes quos.

Sacræ Reliquiæ } An sit aliqua historia San- ctorum, quorum reliquiæ in- signes ibi sunt, & an publicè le- gatur.

An festus dies Sancti, cuius reliquiæ insignes sunt, solem- nis agatur. Recognitio earum, & vnde translatae sint, & quo- modo ibi collocatae; & an ali- quæ absq; Episcopi facultate, vel consensu additae.

An ad ægrotos exportentur.

Quale, videlicet, quæ mate- ria, quæ forma, & quis orna- tus Baptisterij, & ciborij, & antabellæ ad os eius.

Vbi est situm, an in capella, & in loco ad præscriptum.

An conopæo tectum.

An clathris septum.

Bapti- steriū.

Olea sacra, an noua; & suf- ficientia, & à sordibus expur- gata.

An vetera comburantur.

An decenter asseruata.

An in vasculis ad præscri- ptum, quæ sint duplicata.

An cotyla è corio, intus fe- rico vestita.

An sacculus albus ex serico.

An aqua baptismalis pura, & munda, & quando, & quo- modo deferatur, & an in vase reponatur.

An vasculum sit ad deferen- dam aquam baptismalem.

An sacrarium fera, & clauè municum.

An baptizandi ante nonum diem deferantur.

D

AN

Oleum sa-
crum pro
infirmis.

An nouum, & sufficiens,
& à sordibus expurgatum.

An seruetur in vase ad
prescriptum in fenestra à
parte Euangelij in capella
maiori, vel si ibi sint sacra
reliquia à parte Epistolæ.

An fenestra sit tabulis, &
serico intus circumsepta, &
ornata, & an fera, & clauem
munita.

An clavis à Parocho cu-
stodiatur, & vbi.

An sit aliud vas simile ad
asserendum.

An olea ita accommoda-
ta sint, vt translatione mini-
mè effundi possint.

Vnde assumatur, & an cū
Clero Parochiæ, & quo-
modo.

An verus comburatur, &
in sacrarium proijciatur.

An etiam bombyx.

An vas in coryla à corio
intus serico vestita asserue-
tur.

An sit sacculus sericus vio-
laceus cum cordulis longis.

Et visitatio hæc semper hoc in loco
describatur, licet differatur, vt quando
ex aliqua causa oleum seruetur in domo
Parochi.

Sacrarium. Quale, vbi, & an sit fera, &
clauemunitum.

Quæ sit eius forma, an videli-
cet ad instar crucis, vel rotunda.

Quo in loco sita.

Cuius longitudinis, latitu-
dinis, & altitudinis.

An populi capax.

Tectum an laqueatum, &
bene seratum.

Parietes an hæc rimis, an
incrustati, & an picti.

An parietibus Ecclesiæ sit
annexa domus alicuius parti-
cularis.

An locus, etiam ipsius Ec-
clesiæ, ad vsum sordidum.

Pauimentū an integrum, an
lateritium, an marmoreum,
vel cæmentario opere factum.

An solo æquatum, an ad il-
lius ingressum ascendatur, vel
descendatur, & qua altitu-
dine.

An de fundatione constet.

An sit consecrata, & an ipsi-
us consecrationis dies festus ag-
gatur.

An in ea celebretur.

An sit libera, vel iurispatro-
natus.

Quot Capellas, & altaria
habeat.

An munda, & nitida sit.

An in ea aliquid prophanū
retineatur.

An imagines, & sculpturæ
veritati scripturarum, traditi-
onum, & Ecclesiasticarum ad-
uerferentur.

An in eis effingendis sit aliquid irre-
ligiosum, inhonestum, falsum, aut non
rectè factū, & absque recognitione, &
facultate Præfetti.

An portentur aues, & ducantur cani-
culi ad Ecclesiam, quod non licet.

De Capella maiori.

Vbi, an videlicet in eminentiori loco,
in capite Ecclesiæ.

Et ad Orientem versus sita sit.

Longitudo, altitudo, & latitudo.

An sit fornicata.

An ornata, vel sculptura, vel pictura.
Paui-

Pavimentum eius an altius solo, & quantum.

Gradus ad eius ascensum quot & quales.

Clathra an ferrea, & qualia.

An imago Crucifixi sub arcu decenti, vel vbi.

Chorus si sit, vbi, & qualis.

Fenestræ quot, quales, vbi, & quomodo munitæ.

An fenestra, seu locus pro vrceolis, & vbi.

An clauus pro appendendo bireto celebrantis, & vbi.

De Altari maiori.

An latericium, vel ligneum,

Latitudo, longitudo, & altitudo eius.

Gradus quot, & quales.

Bradella qualis.

Spatium à pariete à clachris } quantum.

Mensa qualis, & an consecrata tota, si consecrata an tela creata cooperta, & vbi non consecrata, an sit mensa lignea, & in ea petra sacra inserta ita, vt vix digito dignoscatur, & ne ab altaris fronte ultra sex uncias distet.

An petra sacra longa, & lata ad præscriptum.

Telare an sit, & quale.

Gradus pro candelabris, vbi opus est.

Vmbella, seu baldachinum.

Mappæ quot, & quales,

Tela, Crucifixus, candelabra, tabella secretorum cum coronibus, ac reliqua suppellectilia, vt in indice proprio.

Redditus distincti, & vnde.

Onera distincta.

Quis oneribus satisfaciat.

A quo tempore.

Cum qua facultate.

Et an plenè satisfaciat.

Schola Sacramenti an sit, de qua in loco suo.

De Capellis, & Altaribus minoribus.

Titulus, forma, redditus, & onera eorum, &c. vt supra.

An sine permissu Episcopi ædificata sint.

Quot.

Qualia.

Vbi.

Ad quos vsus.

Quomodo munita, & tuta.

Quorum valuz quales.

Quot.

Quales.

Vbi.

Quomodo munitæ.

Quale.

Situs eius, & vbi eius ostium.

Campanæ quot, quales, & à quo pulsentur; cuius expensis campanæ, & funes comparentur, restaurentur.

An ita accommodatum sit, vt ascendi possit.

An sit Horologium.

An crux in eius summitate.

An fiant pulsationes congruentes secundum decentiam horarum, & distantiam populorum, maxime in diebus solemnibus.

An inferuiat ad vsu profanum.

Quot, quale, & vbi.

An aspergillum decens cædictæ tenula appensum.

Qualis.

Vbi.

A firmus.

Cuius expensis.

Quale.

Vbi.

Cuius expensis manuteneatur.

A quo pulsetur, & cui expensis.

Quando vsui sit.

Quis sit subleuans folles, & cuius expensis conducatur.

Quale.

Vbi.

Cuius expensis manuteneatur.

A quo pulsetur, & cui expensis.

Quando vsui sit.

Quis sit subleuans folles, & cuius expensis conducatur.

Quale.

Vbi.

Cuius expensis manuteneatur.

A quo pulsetur, & cui expensis.

Aedes pa-
rochiales
& Cano-
nicales

An sint propriae Ecclesiae,
Quot locis content, &
quales sint.
An sint proximae Ecclesiae,
& tunc,
An immunitate gaudeant,
An habitentur à Parocho,
An etiam ab alijs, & an à la-
icis, & à quibus.
An in illis iudicia secularia
exerceantur.
Ostium, an unicum, vel plura,
An prospectus in eas, &
vnde.
An restauranda.
An impense fiant pro modo
reddituum, & praebendarum.
Claves canonicas penes quem
noctu custodiantur.

Vbi.

Quale.

Quomodo clausum, & pe-
nes quos sint claves.

An, & quot Archidiaconi
constituti.

An, & quomodo mutentur.

Archidiaconi.

An ab omnibus illius ple-
bis, vel Collegatae, vel
Parochiae delatae sint
scripturae ad Ecclesiam
suam spectantes.

An deferantur intra sex
menses.

An custodiantur periculo
Archidiaconorum.

Qualis, & vbi.

An libri ordine, vel acervatim
dispositi sint.

An bene, & fideliter custodi-
antur.

An reconcinnentur, & instau-
rentur.

Biblio-
theca.

An iudex certo loco in perpe-
tuum afferretur.

Quis sit bibliothecarius, & à
quo deputatus.

Quae ratio inita sit pro libro-
rum Ecclesiasticorum co-
pia augenda.

Praebenda.

Quot.

Sub quibus titulis
Et earum redditus,
& onera.

vt in
indi-
ce.

Quomodo distincta, an vide-
licet familijs, vel certis ter-
minis.

An extendatur extra Ciuita-
tem, vel oppidum.

Eius fines, vt in indice.

An Parochus sufficiat pro Sa-
cramentorum administra-
tione.

Paro-
chia.

Quot animae in Parochia sint,
videlicet à communione in
Ciuitate.

Extra Ciuitatem.

In totum in Ciuitate.

Extra Ciuitatem.

An aliquod flumen, vel a-
liud impedimentum sit,
cuius causa impediatur Pa-
rochus, ne Sacramenta ali-
quando ministrare possit.

Monasteria, Ecclesiae, oratoria, ho-
spitalia, loca pia, &c. vt in proprijs in-
dicibus.

Vtcrius in Ecclesiae Praepositura-
lis, vel aliam capituli plebis visitatione,
vel in fine totius plebis visitationis de-
scribenda sunt Ecclesiae, personae Eccle-
siasticae, circuitus totius plebis.

D 3   Distantia

Distantia locorum plebis, atque plebes finitimæ, exempli causa.

In Plebe Corbetta sunt	}	Præposituralis collegiata unica.	
		Præbendæ nouem.	
		Canonicatus verò duodecim.	
		Ecclesiæ Parochiales.	n. 17.
		Portiones verò.	n. 19.
		Ecclesia commendata.	n. 1.
		Monasteria Regularium.	n. 3.
		Ecclesiæ simplices.	n. 18.
		Oratoria.	n. 27.
		Sacerdotes.	n. 37.
		Clerici confurati.	n. 8.
		In habitu inseruientes.	n. 15.
		Dignitates.	n. 2.
		Sacræ Theologiæ Doctores.	n. 2.
Circuitus plebis milliaria.	20.		

Distantia Parochialium etiam ab vrbe, & à capite plebis.

Corbetta à Mediolano mil. 13.
Mazenta à Corbetta mil. vno cum dimidio, à Mediolano 14.
2. Mercallum à Mazenta mil. vno, à Corbetta 2. à Mediolano 15.
Mesarum à Mercallo mil. vno, à Corbetta 3. à Mediolano 16.
Bernatum à Mesano mil. 2. à Corbetta 4. à Mediolano 18. Et sic de alijs.

Plebes finitimæ	}	Ab Oriente, Cessani, & Neruiani.
		A Ponente, Ticini Buffalora.
		A Meridie, Rosati, & Abbiati grafsi.
		A Septentrione, Legnani, & Dayraghi.

CAPVT IV.

Quæ potissimum à Visitatore in visitatione materiali præstanda sunt.

IN primis iuxta ordinem eorum, quæ ab Ecclesiæ Præfecto præparanda diximus circa Ecclesiæ, Oratorij, Cappellane fundationem diligenter videntum est, quando Ecclesia fundata sit, à quo, & an cum consensu Episcopi, qui in antiquis præsumitur intercessisse, quando Ecclesia est decens, & ad præscriptum fabricata: nam si aliter esset, contrarium esset præsumendum, nisi ab Episcopo visitata fuisset, ab eoque in illa visitatione ordinationes factæ essent, in quibus nihil de Ecclesiæ demolitione diceretur, quia tunc videretur consensum præstitisse: vbi verò semel, & iterum etiam vi-

sitasset, & nullum confecisset decretum, vel saltem non appareret, & Ecclesiæ alijs quoque indigeret, ex hoc non arbitrator ipsam fuisse approbatam, quia ex decretis ostenditur voluntas Visitoris: quæ si aliqua ex causa facta non fuerint, vel omissa sint, voluntas, & consensus Visitoris apparere non potest. In dubio autem, si ibi publicè celebratur, præsumitur approbata.

Videantur etiam, an aliqua sit conditio in fundatione, quæ adimplenda sit & legitima fuerit, eam omnino adimpleri studeant: sic etiam de erectione collegiata, vel curæ, & de dote Ecclesiæ, licet

Faciunt. not per Archid. in ca. ne mo. de confec. dist. 1. & per A. lex. cōf. tot sub nu. 5. lib. 7.